

Lausunto matalan kynnyksen seksitautitestauspalvelun rahoituksen turvaamisesta

Seksitautitartuntojen (hiv, kuppa, klamydia, tippuri ja kondylooma) määrät ovat kasvussa ja erityisesti tippuritartuntojen määrä on viimeisen kahden vuoden aikana lisääntynyt merkittävästi. Vuonna 2022 tippuria todettiin 90 % enemmän kuin edellisellä vuonna.

Tartuntamäärät ovat kasvaneet erityisesti 15–19-vuotiailla tytöillä. Lisäksi miesten välisessä seksissä saadut tartunnat ovat lisääntyneet. Jos tilanteeseen ei reagoida, on todennäköistä, että tippuritartuntojen määrä moninkertaistuu lähitulevaisuudessa.

Tippuritilanteesta erityisen huolestuttavan tekee se, että sen hoitomahdollisuuksia heikentää tippuria aiheuttavan bakteerin muuttuminen nykyisille antibiooteille vastustuskykyiseksi. Antibioottiresistenttejä kantoja on jo todettu Euroopassa. Tippuritartunnalla voi olla, varsinkin hoitamattomana, pitkäaikaisia vaikutuksia terveyteen. Se voi esimerkiksi aiheuttaa hedelmättömyyttä.

Myös hiv- ja kuppatartunnat ovat lisääntyneet viime vuosina, ja klamydiatartuntojen määrä on ollut tasaisessa nousussa ja vuosien ajan. Suomessa hiv-tartunnat todetaan verrattain myöhään, 63 % uusista tartunnoista todetaan vasta siinä vaiheessa, kun infektio on jo edennyt. Myöhään todetut ja hoitamattomat seksitautitartunnat aiheuttavat monenlaisia, kroonisiakin terveysongelmia, jotka lisäävät terveydenhuollon kustannuksia.

Tartuntatilanteeseen pitää reagoida nopeasti

Seksitautitartunnat ovat usein oireettomia pitkään, jolloin ne myös tarttuvat herkästi eteenpäin. Seksitautitartuntojen ehkäisyssä varhaisella testaamisella, riskiryhmille suunnatulla kohdennetulla neuvonnalla, asianmukaisella hoidolla sekä altistuneiden jäljittämällä on keskeinen rooli.

Seksitautitartunnat painottuvat maantieteellisesti Husin alueelle ja tiettyihin väestöryhmiin. Monilla näistä väestöryhmistä on haasteita hakeutua julkisen terveydenhuollon testauspalveluihin. Syitä tähän ovat mm. tauteihin liitetty stigma, puutteellinen kielitaito ja puutteelliset tiedot seksuaaliterveydestä, vahvan tunnistautumisen vaatimus sekä haasteet sähköisten palvelujen käytössä. Nuori ikä, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta sekä kuuluminen seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöön nostavat myös kynnyksiä hakeutua testeihin.

Tilanteeseen pitäisi reagoida nopeasti ennen kuin tartuntamäärät pääsevät kasvamaan niin suuriksi, että tilannetta on vaikea hallita. Seksitautien tehokkaan ehkäisyn takaamiseksi julkisen terveydenhuollon testauspalveluiden rinnalle tarvitaan matalan

Vilma Pietilä,
vt. toiminnanjohtaja
Hiv-säätiö sr. / Hivpoint
30.10.2023

kynnyksen testauspalveluja, jotka on kohdennettu tartuntojen kannalta haavoittuvassa asemassa oleville väestöryhmille, ja jotka pystyvät tarjoamaan näille henkilöille kohdennettua erityistä tukea ja neuvontaa seksuaaliterveyteen liittyvissä kysymyksissä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sekä Husin seksitautitartuntojen hoidosta ja testauksesta vastaavat asiantuntijat suosittelevat matalan kynnyksen testausta seksitautien ehkäisyssä ja epidemioiden hallinnassa. Muissa Pohjoismaissa on saavutettu erittäin hyviä tuloksia matalan kynnyksen testauspalvelujen tehostamisella. Esimerkiksi Norjassa järjestön toteuttamalla testautoiminnalla on löydetty lähes viidennes (17 %) maan tippuri- ja kuppataartunnoista vuonna 2022.

Matalan kynnyksen testauksen rahoitus on Suomessa epävakaa pohjalla

Matalan kynnyksen seksitautitestaustestauspalveluja on Suomessa kohdennettuna vain seksityöntekijöille ja pistämällä huumeita käyttäville. Hiv-säätiön ylläpitämä Hivpoint on tarjonnut hiv-pikatestausta laajemmin hiv-riskissä oleville kohderyhmille, mutta siihen ei tällä hetkellä ole pysyvää rahoitusta.

Helsingin kaupunki on rahoittanut Hivpointin hiv-pikatestauspalvelua vuosina 2021–2022. Vuoden 2023 osalta Helsingin kaupungin rahoituspäätöstä ei ole saatu, vaikka keskusteluja Helsingin ja muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa on käyty syksystä 2022 lähtien. Neuvotteluissa on keskusteltu mahdollisuudesta laajentaa testautoimintaa kattamaan hiv-pikatestauksen lisäksi myös muiden seksitautien testausta kohonneessa tartuntariskissä oleville väestöryhmille.

Samaan aikaan, kun seksitautitartuntojen määrät kasvavat, on Helsingin kaupunki katkaissut matalan kynnyksen palveluihin erikoistuneen Hivpointin testautoiminnan rahoituksen. Hivpointilla ei ole mahdollisuutta saada pysyvää rahoitusta muualta, koska hyvinvointialueilla on lakisääteinen vastuu testauspalveluiden järjestämisestä ja tarttuvien tautien ehkäisystä alueellaan.

Hiv-säätiö sr. esittääkin, että eduskunta myöntää sille 100 000 euron määrärahan vuodelle 2024. Määrärahan avulla säätiö toteuttaa matalan kynnyksen seksitautitestaustestautoimintaa, joka on tehokas keino tippuriepidemian ehkäisemiseksi ja muiden seksitautitartuntamäärien kasvun hillitsemiseksi.

Lisätietoja antaa:

Vilma Pietilä
vt. toiminnanjohtaja
puh. 0445440900
vilma.pietila@hivpoint.fi